

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

İMALAT SANAYİİNDE KAPASİTE KULLANIM DURUM RAPORU 2019/IV

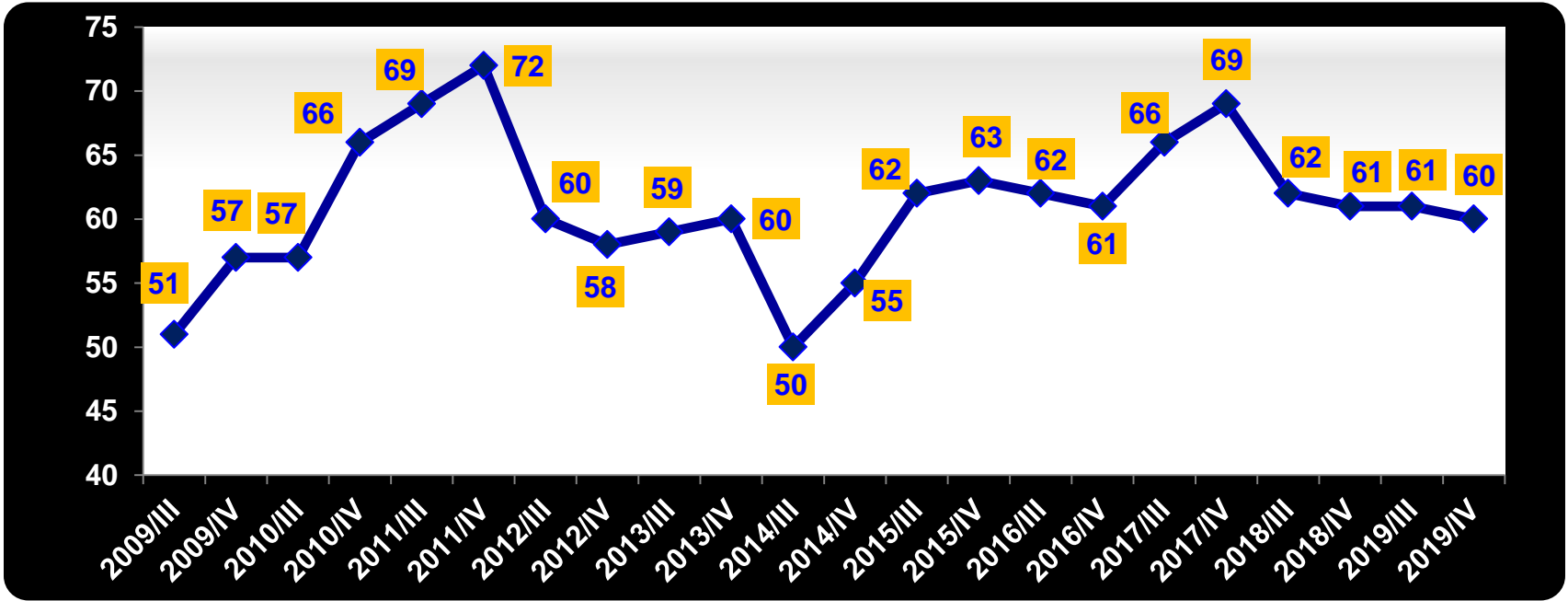
ŞUBAT 2020

AÇIKLAMA

- Ege Bölgesi Sanayi Odası olarak; 1980 yılından bu yana **«İmalat Sanayiinde Kapasite Kullanım Durumu»** çalışmasını yürütüyoruz.
- Merkez Bankası tarafından açıklanan aylık **Kapasite Kullanım Oranı** çalışmamızın da ana sorusunu oluşturmaktadır.
- Geçmişte kitap olarak basılan çalışmayı, 2018 yılından itibaren de kapsamlı bir rapor olarak kamuoyuna sunmak istedik.
- Çalışma; mevcut çeyrekte **gerçekleşen durum** ve sonraki çeyrekte **beklentilere** ilişkin önemli fikirler vermektedir
- **135** üyemiz, 2019 yılı IV. çeyrek için hazırlanan anket çalışmasına katılmıştır.
- Çalışma, **3 ayda bir** kısa bir anket ile üyelere sorulan sorulardan derlenmektedir.

EBSO KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

Kapasite Kullanım Oranı, kullanılan üretim kapasitesinin yüzdesidir.

Kapasite Kullanımı, ekonomideki genel büyüme ve talebi yansıtmaktadır.

Değişimler; firmaların maliyet, karlılık ve nakit akışlarında değişimlere yol açtığı için yakından takip edilir.

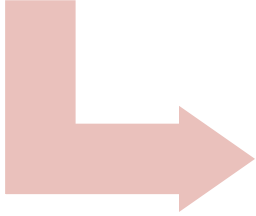
EBSO üyelerine 3 ayda bir sorulan kapasite kullanım oranı, 2019 yılı IV. çeyrekte **%60**'dır. 2019 yılının dördüncü çeyreği için ankete cevap veren firmaların **%13'ü** tam kapasite ile, **%87'si** atıl kapasite ile çalıştığını belirtmiştir.

KARŞILAŞTIRMALI KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

TÜRKİYE

2019/IV

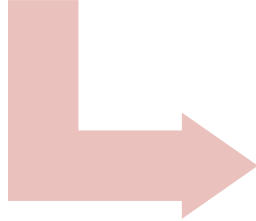
• %77

KOSANO

2019/IV

• %71

EBSO

2019/IV

• %60

2019/IV

Almanya 82,6

İngiltere 81,5

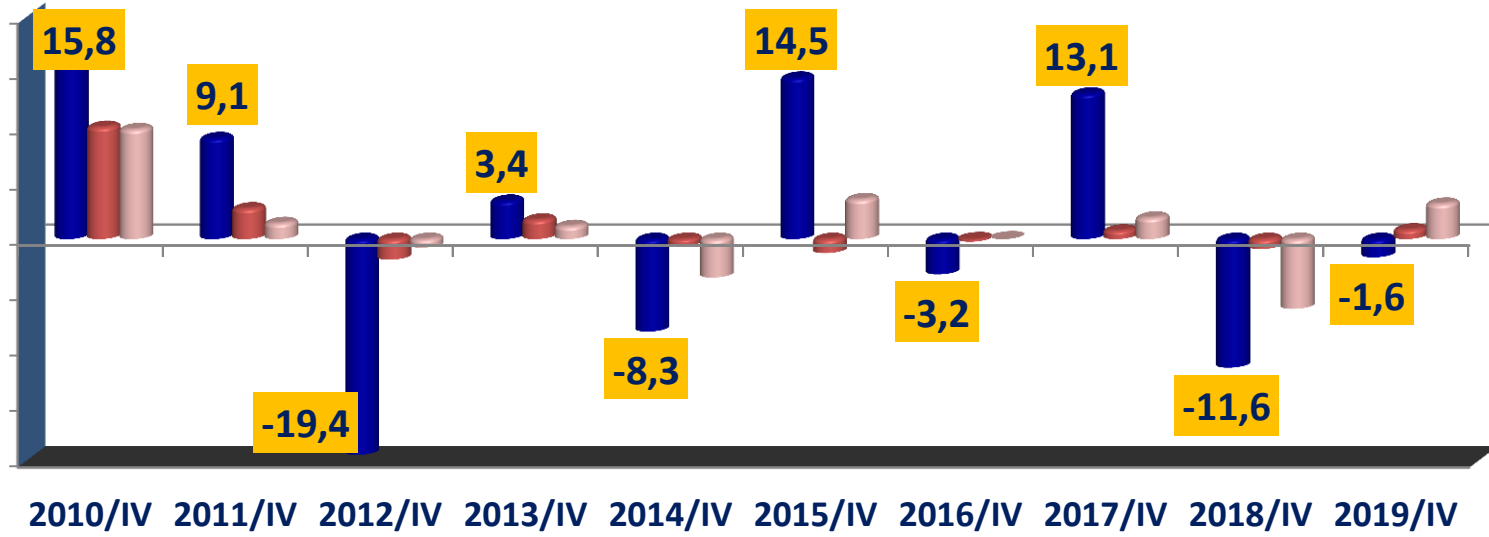
Amerika 77,1

Çin 77,5

Kaynak: www.tradingeconomics.com

EBSO üyelerinin kapasite kullanım oranının daha düşük görünmesi, teknik olarak işletmelerin geleceği düşünerek gereğinden büyük kurulması ile ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte; gerek Türkiye geneli, gerekse Kocaeli ile kapasite kullanım eğilimlerinin benzeşmesi ölçümün sağlıklı olduğunu da ortaya koymakta olup, bir önceki çeyreğe göre Türkiye genelinde çok sınırlı artış yaşanırken, Kocaeli kapasite kullanım oranı %1 yükselmiştir.

YILLAR İTİBARI İLE IV. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ARTIŞ ORANI (%)

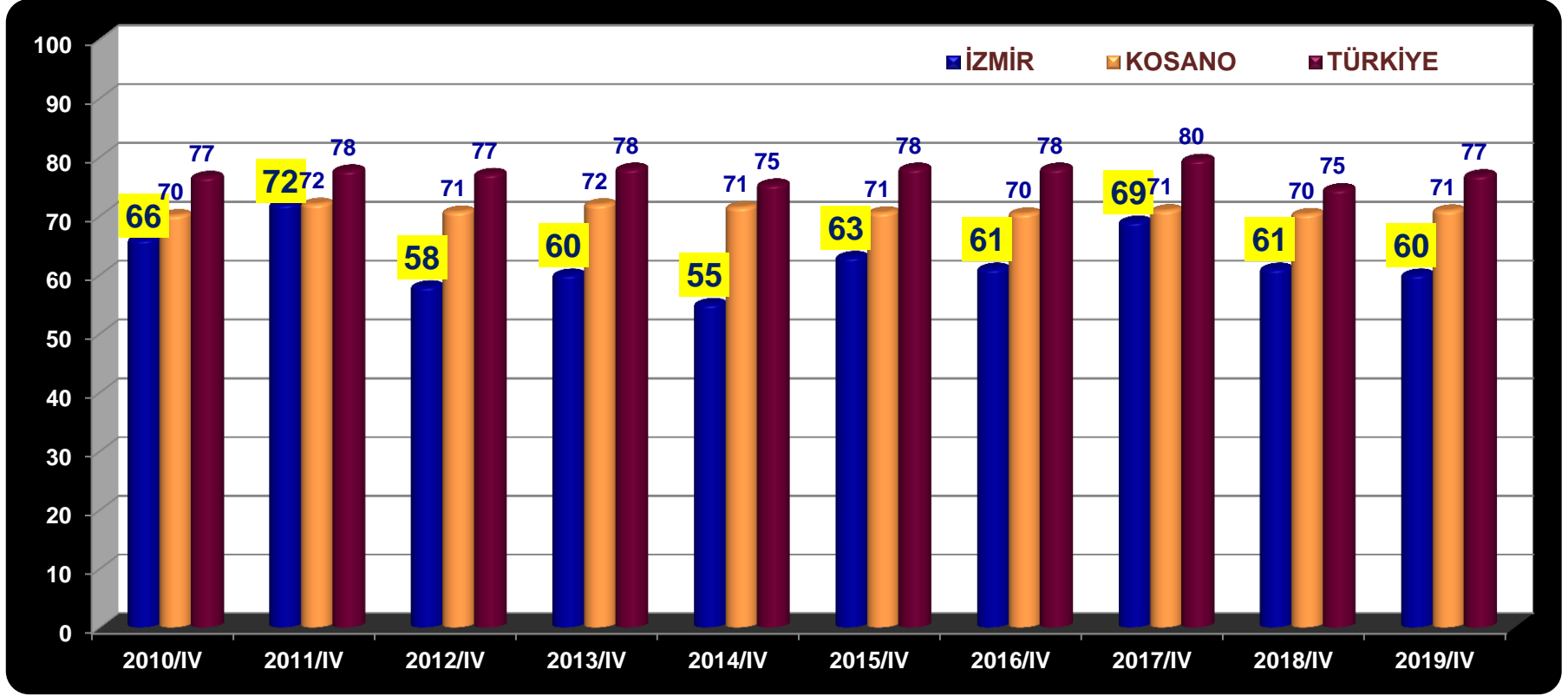
■ EBSO

■ KOSANO

■ TÜRKİYE

2019 yılı IV. çeyrekte kapasite kullanım oranı 2018 yılı IV. çeyrek ile kıyaslandığında, **1,6** puanlık bir azalış yaşandığı görülmektedir.

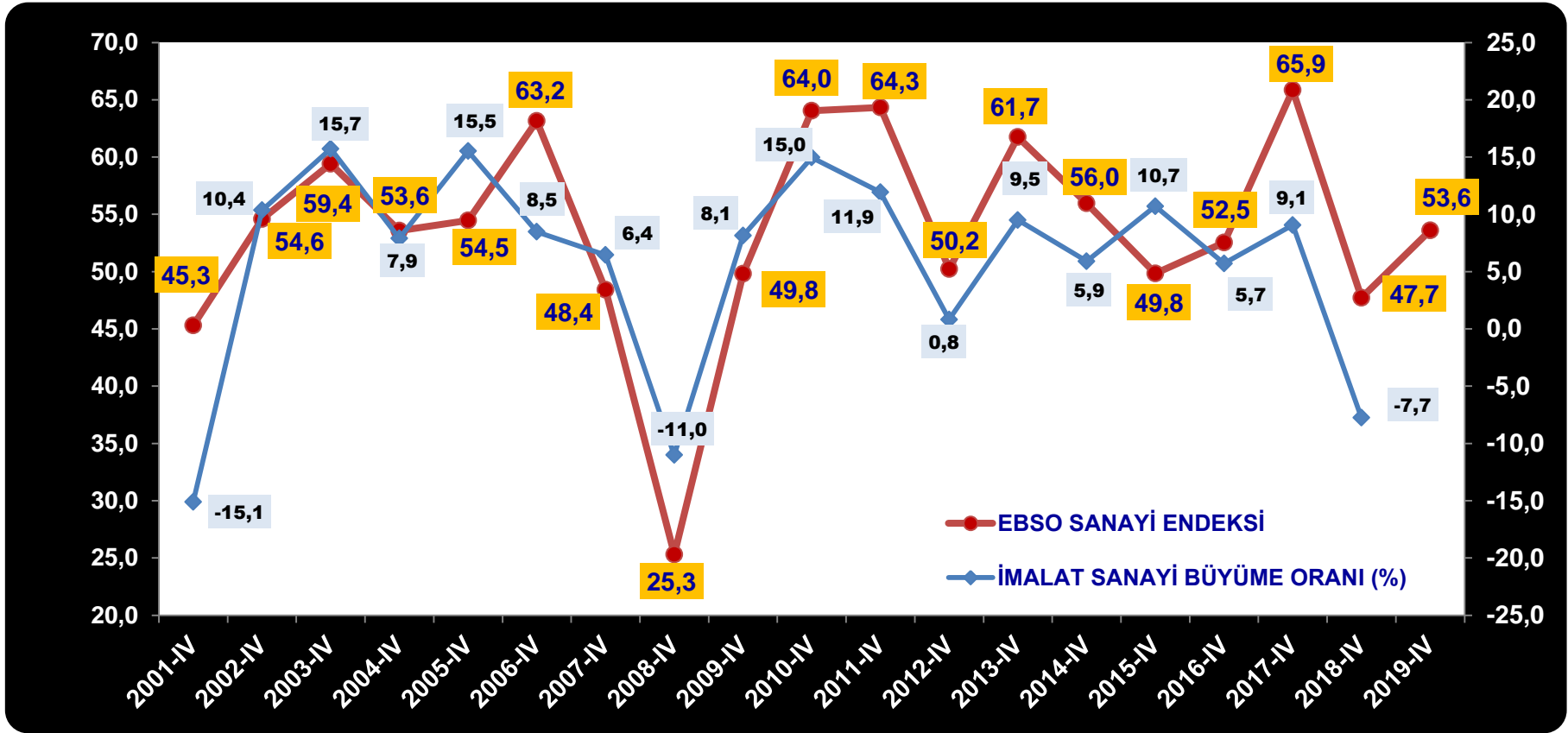
YILLAR İTİBARI İLE IV. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

Son 10 yılın kapasite kullanım oranı ortalaması; EBSO üyelerinde %62, Kocaeli Üyelerinde %70, Türkiye genelinde %76'dır.

2019 yılı IV. çeyreğinde %60 ile bir önceki çeyreğe göre tekrar düşüşe geçmiş olup, dördüncü çeyrekler itibariyle 2015 yılından beri en düşük seviyede gerçekleşmiştir.

EBSO SANAYİ ENDEKSİ ve BÜYÜME İLİŞKİSİ

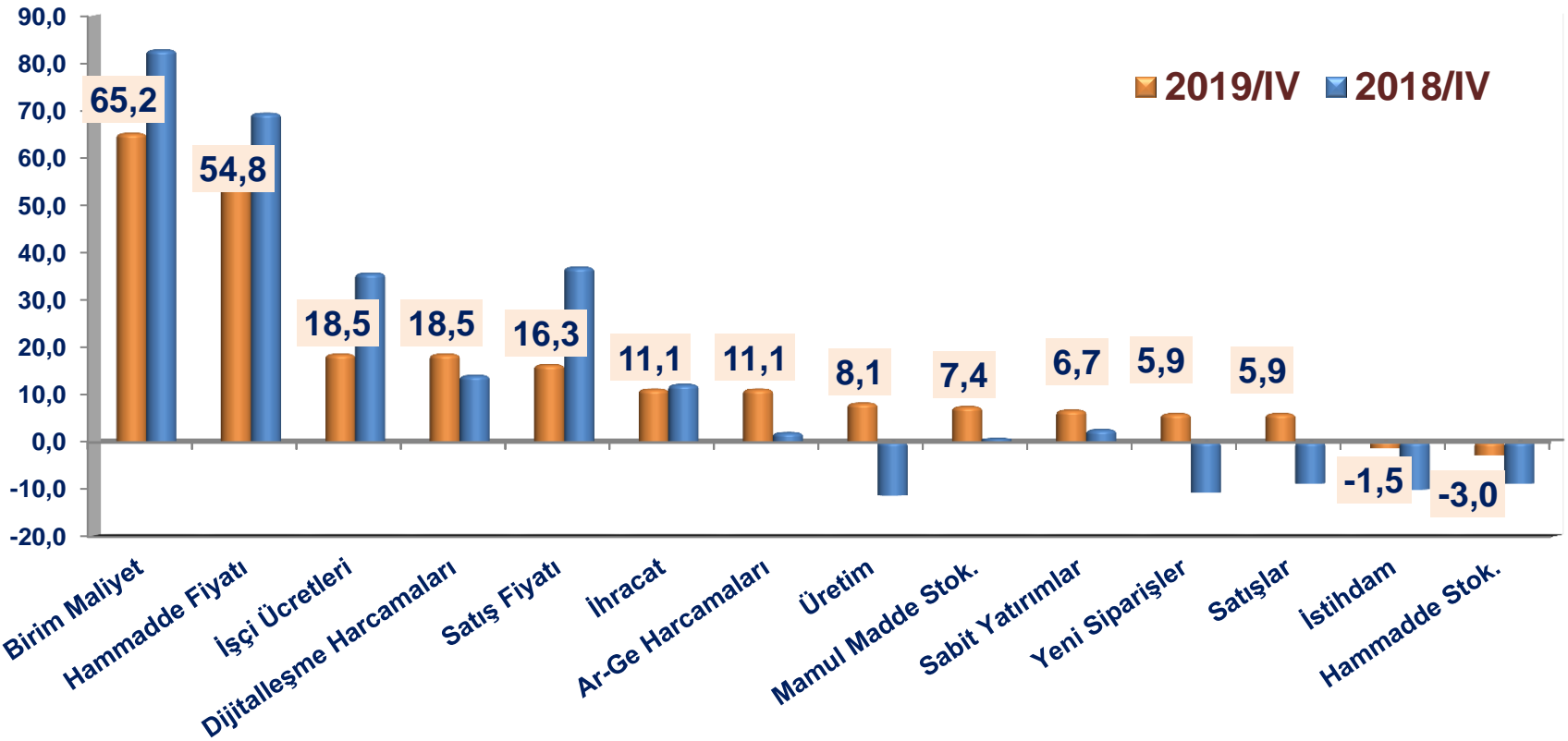
Dördüncü çeyrekler itibariyle, revize edilen ağırlıklandırılmış **EBSO Sanayi Endeksi** ile Türkiye geneli **İmalat Sanayi Büyüme Oranı** paralel bir ivme sergilemektedir. İmalat sanayi 4. çeyrek büyümesi pozitif beklenmektedir.

2019 YILI IV. ÇEYREK AÇIKLANAN VERİLER

EKONOMİK GÖSTERGELER	2018/IV	2019/IV	DEĞİŞİM (%)
Ekonomi Güven Endeksi	83,3	94,5	13,4
Reel Kesim Güven Endeksi	90,63	102,17	12,7
PMI	44,4	49,3	11,0
Dolar	5,52	5,79	4,9
Kapasite Kullanım Oranı (%)	74,53	76,87	3,1
Euro	6,30	6,40	1,6
Yİ ÜFE (%)	43,20	2,80	-93,5
Karşılıksız İşlemi Yapıldıktan Sonra Ödenen Çekler (Adet)	72.048	10.961	-84,8
Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler (Adet)	85.634	84.805	-1,0
Tüketici Güven Endeksi	58,8	58,5	-0,5

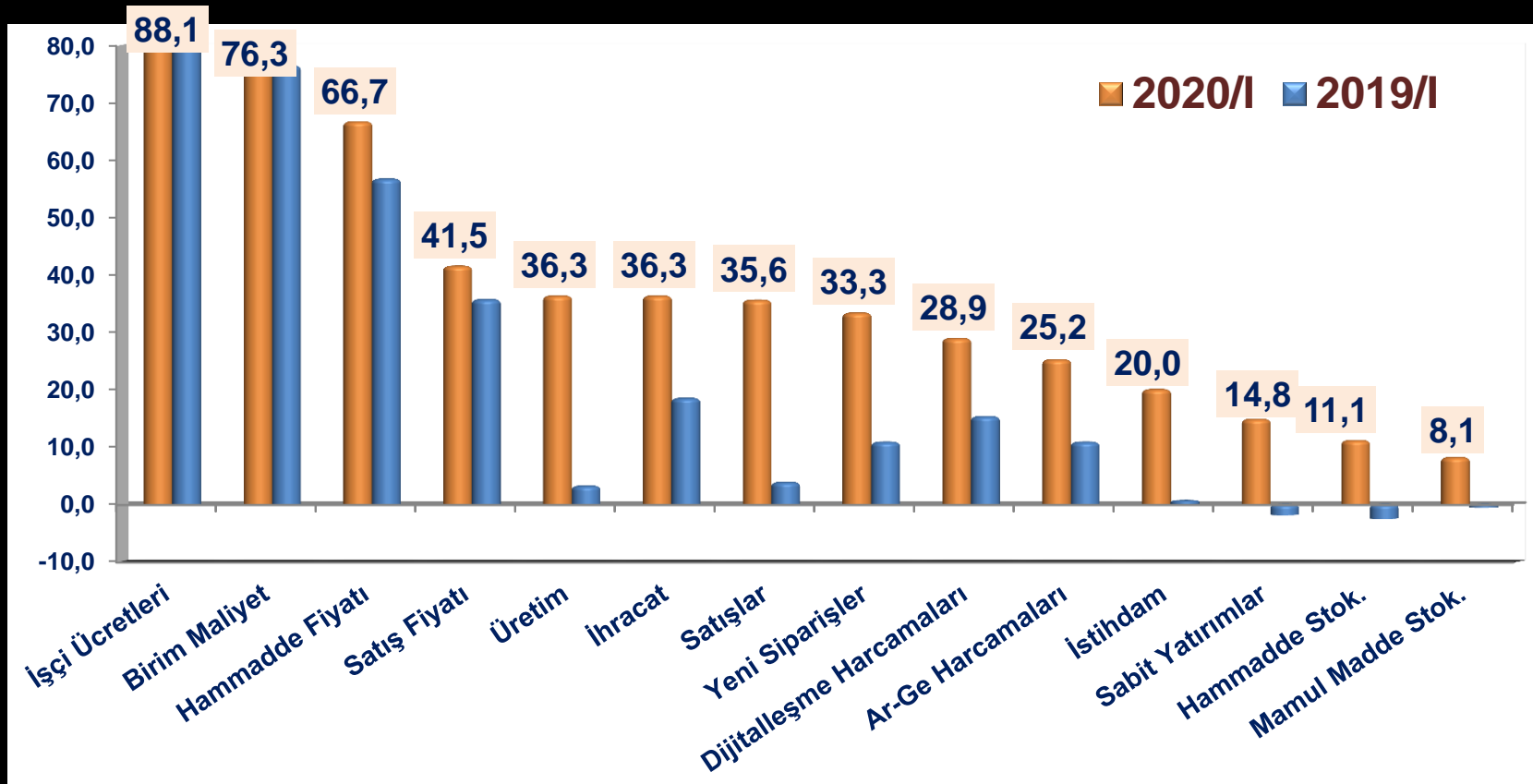
2019 yılı IV. çeyrek verileri, geçen yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında; Ekonomi Güven Endeksi, Reel Kesim Güven Endeksi, PMI, Dolar, Kapasite Kullanım Oranı ve Euro da artışlar gözlenmiştir. Ayrıca aynı dönemde Yİ-ÜFE, Karşılıksız İşlemi Yapıldıktan Sonra Ödenen Çekler, Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler ve Tüketici Güven Endeksi'nde de azalışlar dikkat çekmektedir.

2019 YILI IV. ÇEYREKTE NET GERÇEKLEŞME

Net gerçekleşme; ilgili başlıklarda gerçekleşen artış ve azalışın farkından elde edilir. Üyelerin **%65,2'si**, 2019'un dördüncü çeyreğinde ilk sırada, **birim maliyetlerin** arttığını ifade etmiştir. Onu, hammadde fiyatları ve işçi ücretleri izlemiştir.

2020 YILI I. ÇEYREK İÇİN NET BEKLENTİLER

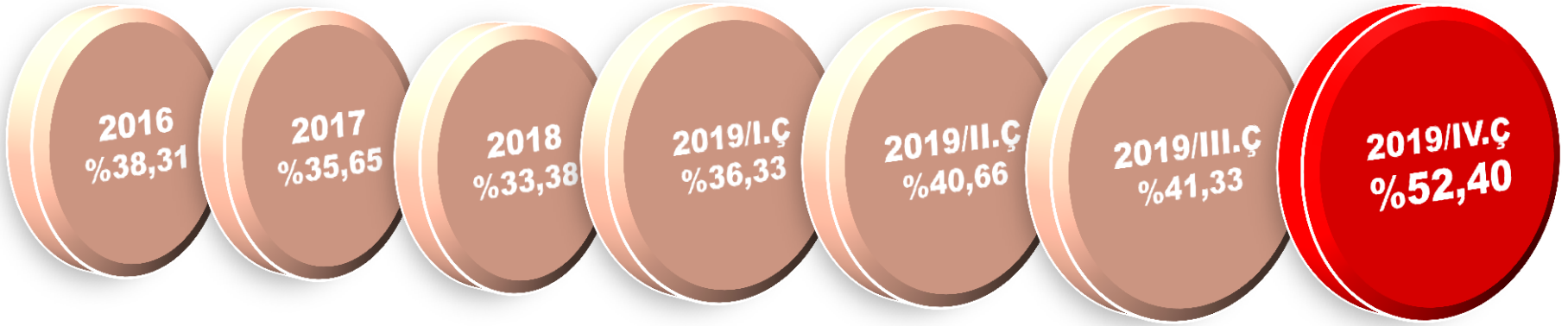

Üyelerin **%88,1'i**, 2020 yılının birinci çeyreğinde **işçi ücretlerinin** ilk sırada artacağını, birim maliyet ve hammadde fiyatları artışının bunu izleyeceğini belirtmiştir.

Bu tür beklentilerin gerisinde; kurdaki dalgalanmalar ve artan asgari ücret ile birlikte gelen maliyet artışlarının belirleyici olduğu söylenebilir.

FASON ÜRETİM PAYI

Yıllık bazda gerçekleşmelerde, üretimlerinin yaklaşık üçte birini işletmelerinde fason olarak yapan firmaların 2019 yılı dördüncü çeyrekte **fason üretim oranı %52,40**'a ulaşmıştır. 2019 yılı için genel ortalama **%42,68**'dir.

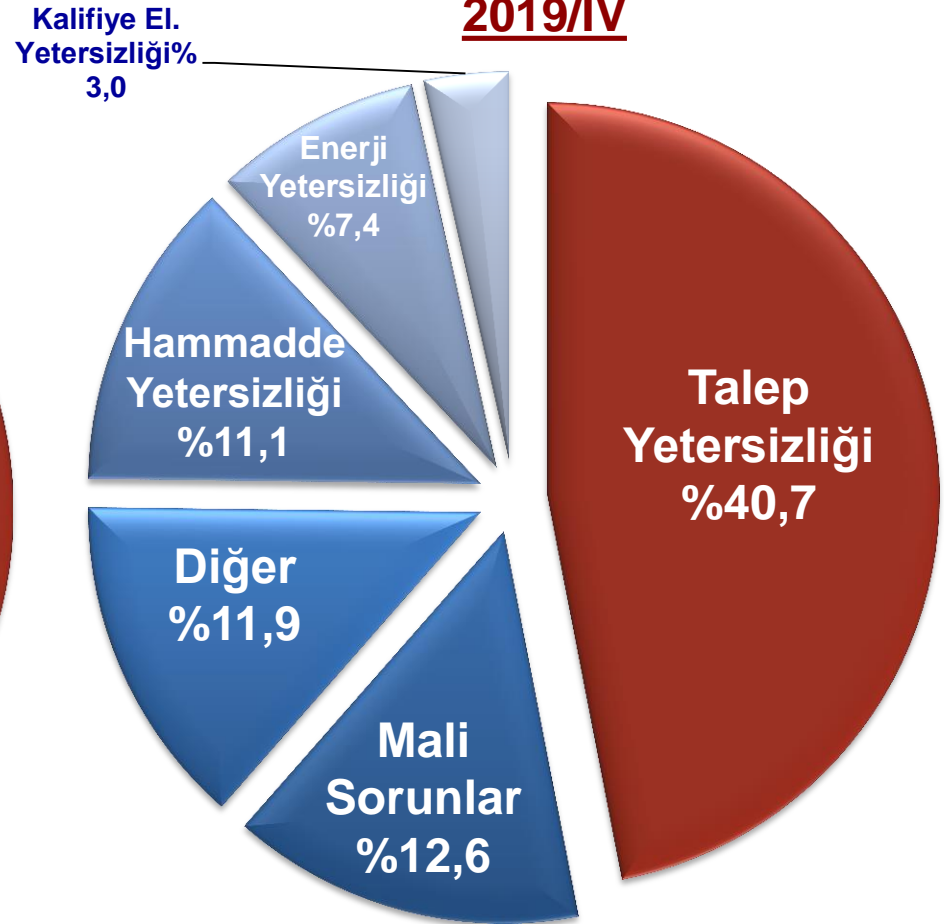
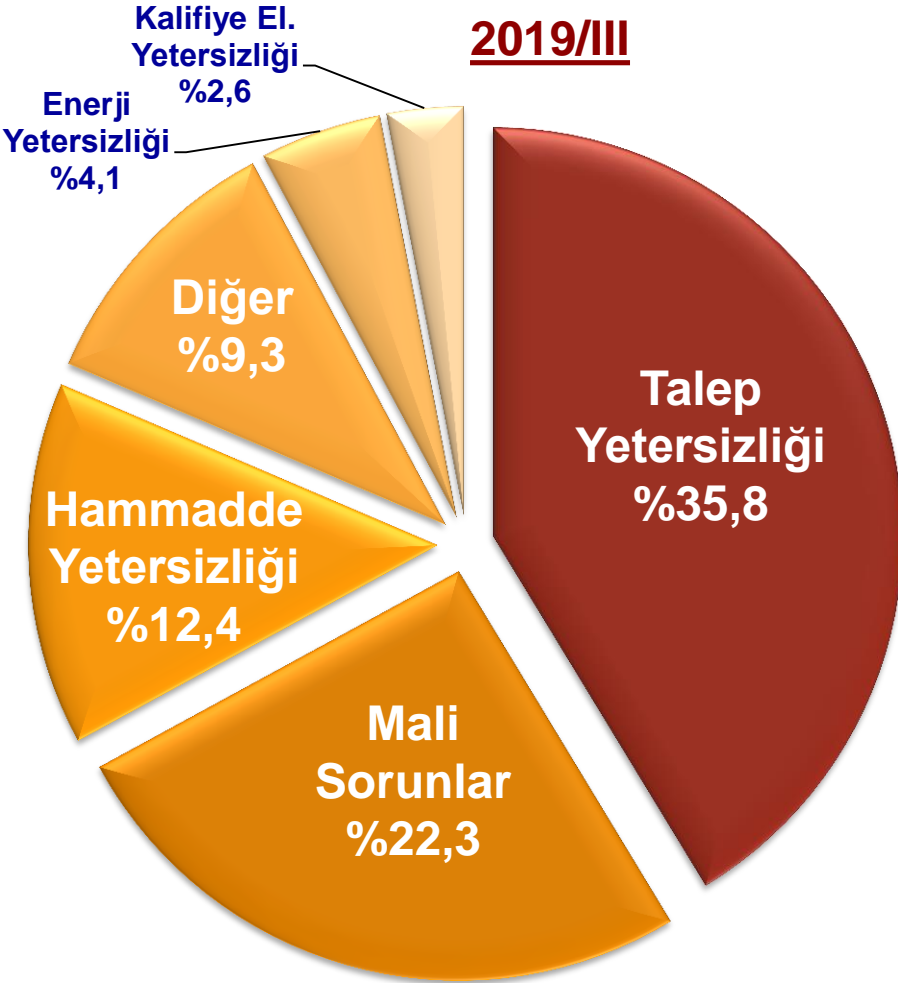

2018 yılı I. çeyrekte %25,26 II. çeyrekte %21,50, III. çeyrekte %48,86 ve IV. çeyrekte %37,91 oranında gerçekleşmiştir. Fason üretim payı, **2019 yılı IV. çeyrekte** 2016 yılı II. çeyrekten bu yana **%52,40** ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır.

ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

2019/III

2019/IV

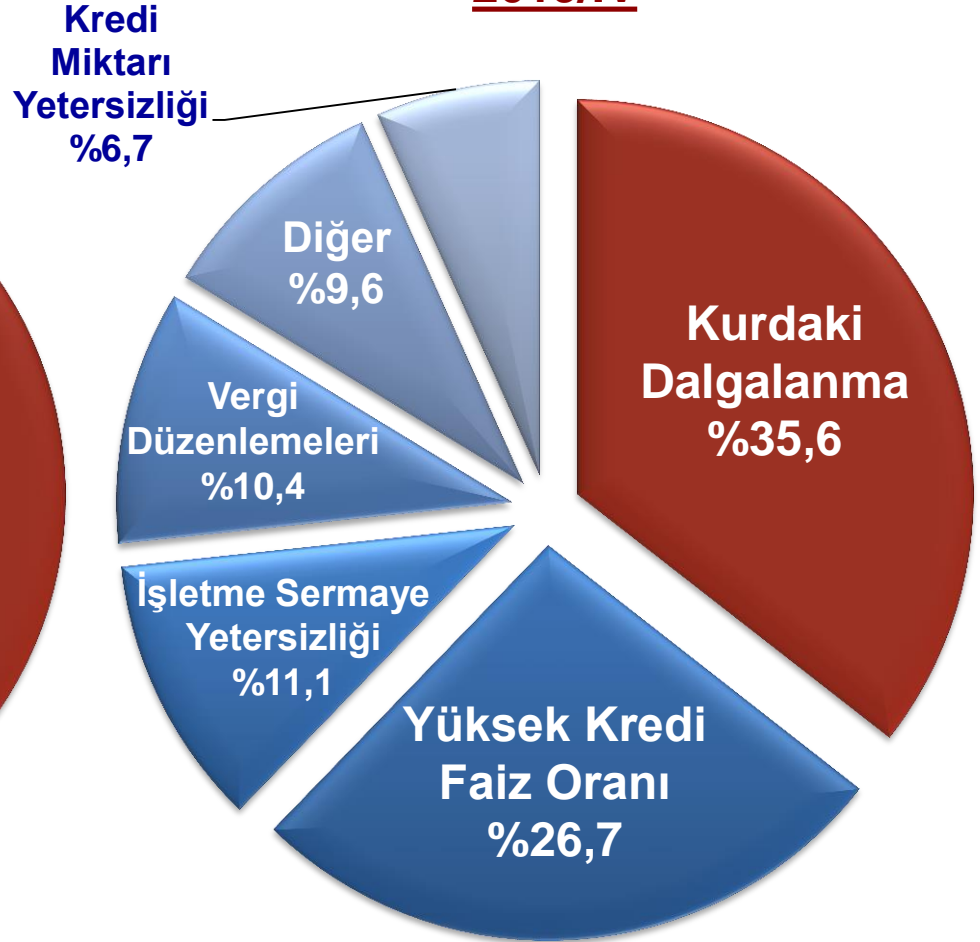
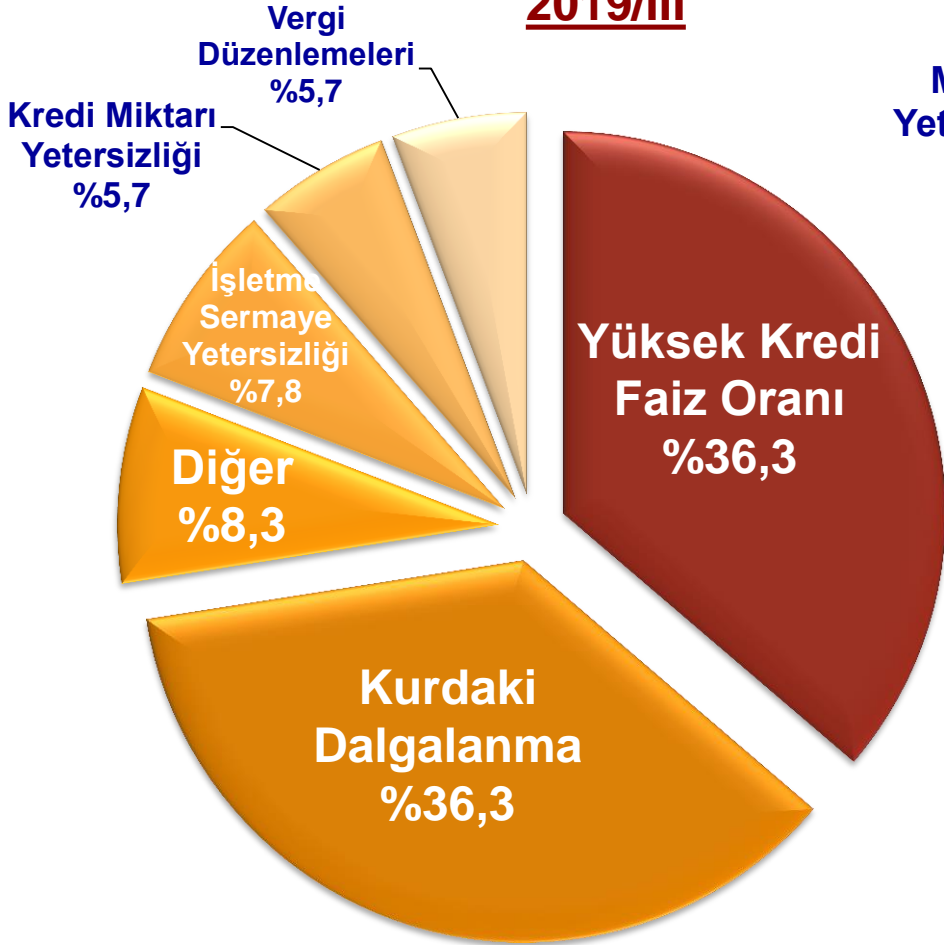

2019 yılının dördüncü çeyreği için ankete cevap veren firmaların **%40,7'si talep yetersizliğini**, atıl kapasite ile çalışmada öncelikli olarak göstermektedir. İkinci sırada mali sorunlar, üçüncü sırada diğer sorunlar ve dördüncü sırada hammadde yetersizliği yer almıştır.

MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

2019/III

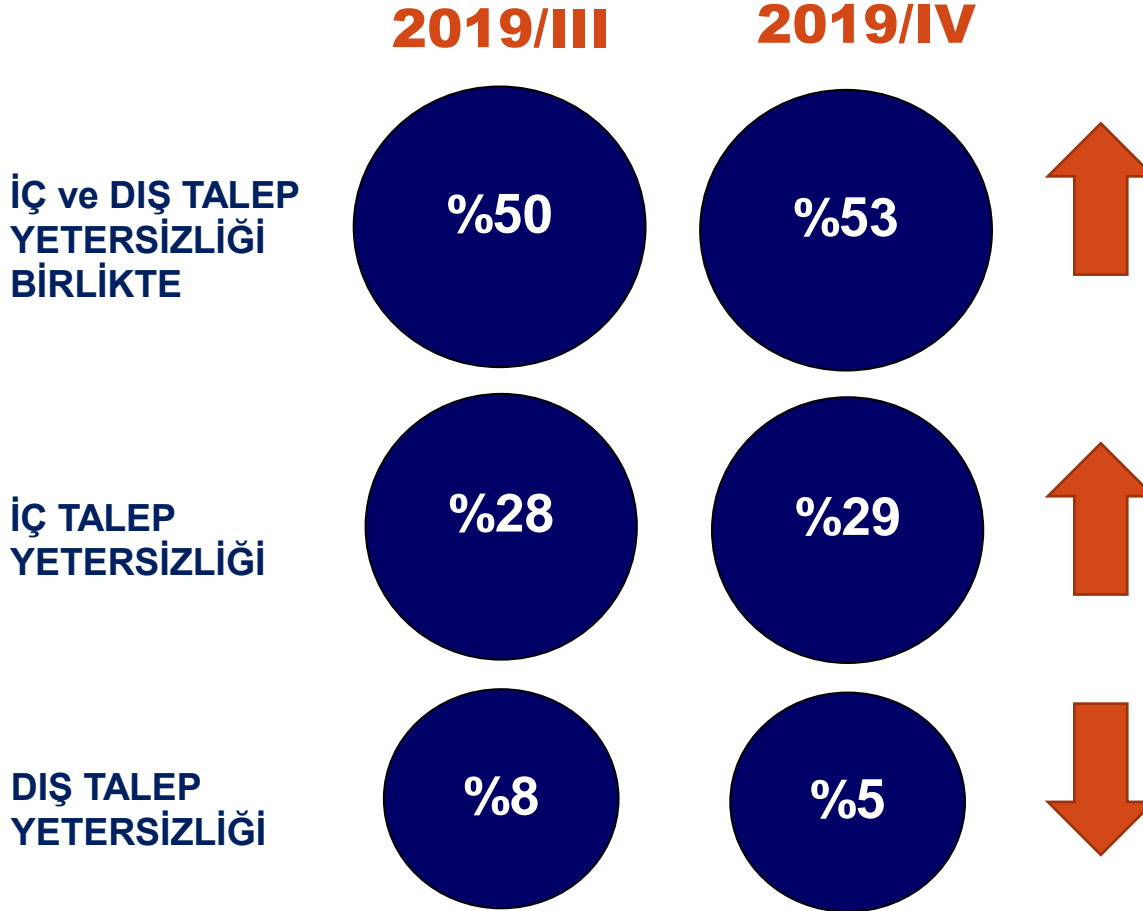
2019/IV

2019 yılı IV. çeyrekte mali sorunların nedenleri;

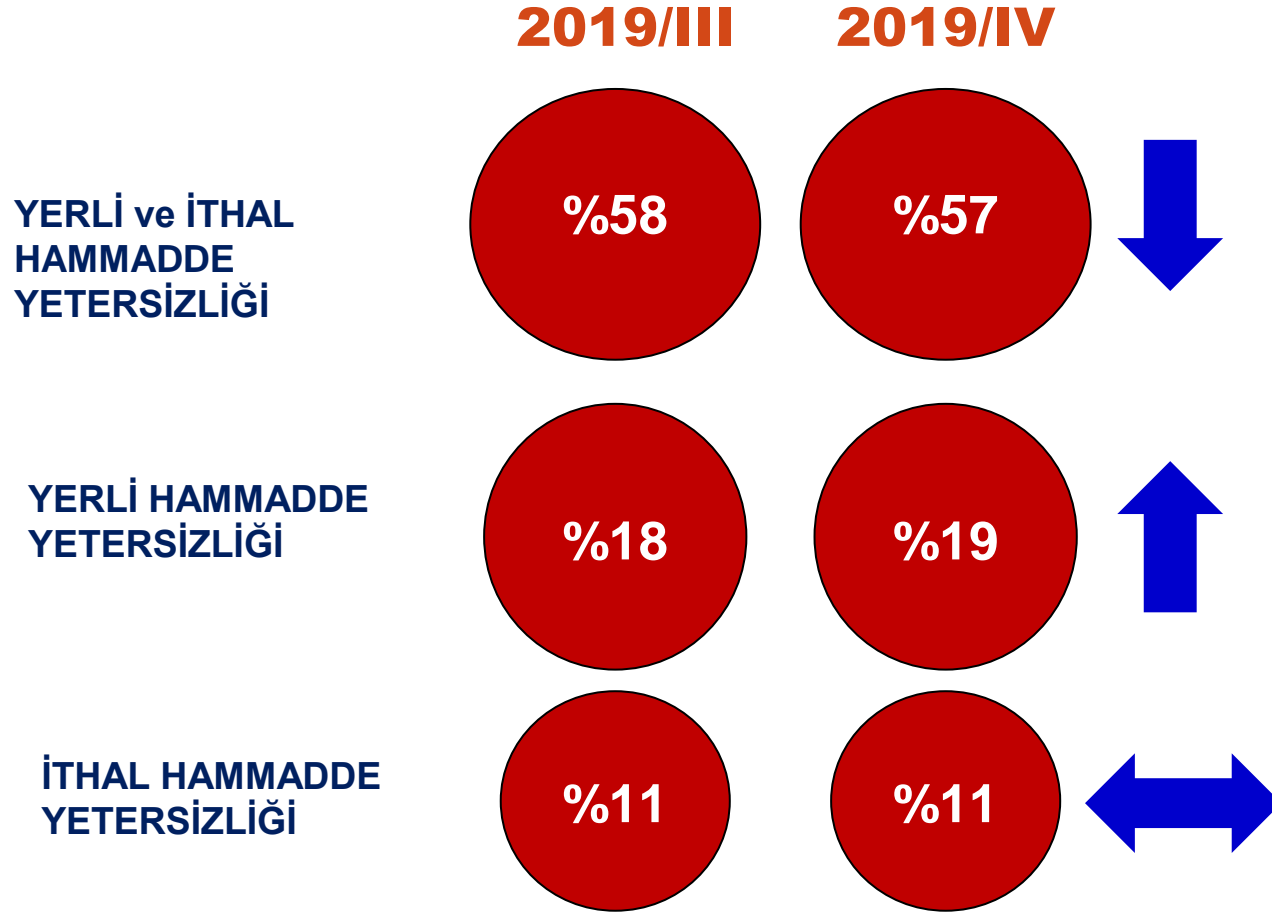
%35,6 ile ilk sırayı **Kurdaki Dalgalanmalar**, ikinci sırada **%26,7** ile **Yüksek Kredi Faiz Oranı**, üçüncü sırada **%11,1** ile **İşletme Sermaye Yetersizliği** ve dördüncü sırada **%10,4** ile **Vergi Düzenlemeleri** gelmektedir.

TALEP YETERSİZLİĞİ SEBEPLERİ

Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden ilk sırada gösterilen talep yetersizliğinde 2019 yılı dördüncü çeyrekte firmaların **%53'ü iç ve dış talep yetersizliğinin birlikte yaşandığını** belirtmiştir.

HAMMADDE YETERSİZLİĞİ

Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden 4. sırada gösterilen hammadde yetersizliğinde 2019 yılı dördüncü çeyrekte firmaların **%57'si hem yerli hem de ithal hammadde temininde** sorun yaşamıştır.

EK TABLO 1 ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

(%)	Mali Sorunlar	Talep Yetersizliği	Hammadde Yetersizliği	Enerji Maliyetleri	Kalifiye Eleman Yetersizliği	Diğer
2015/I	5,8	17,0	21,4	19,6	19,0	17,2
2015/II	11,5	16,2	16,4	16,0	20,2	19,7
2015/III	12,4	16,4	15,8	17,8	20,2	17,4
2015/IV	10,0	15,9	15,6	19,5	21,7	17,3
2015/YILLIK	9,9	16,4	17,3	18,2	20,3	17,9
2016/I	11,1	18,6	15,3	17,2	20,1	17,8
2016/II	10,8	17,9	18,6	15,2	20,7	16,8
2016/III	10,2	16,3	16,0	16,4	22,7	18,4
2016/IV	9,4	15,3	17,9	17,0	21,7	18,8
2016/YILLIK	10,3	17,0	17,0	16,5	21,3	17,9
2017/I	7,6	17,1	15,9	17,7	23,1	18,6
2017/II	9,9	13,7	18,0	18,6	19,6	20,2
2017/III	8,3	16,5	17,6	18,0	21,0	18,7
2017/IV	6,9	17,7	17,3	21,3	19,9	17,0
2017/YILLIK	8,2	16,3	17,2	18,9	20,9	18,6
2018/I	6,6	15,3	19,2	18,7	22,4	18,0
2018/II	12,1	40,3	18,5	6,5	9,7	12,9
2018/III	14,0	36,3	21,7	5,1	8,3	14,6
2018/IV	18,5	35,7	15,3	5,1	4,5	8,9
2018/YILLIK	12,8	31,9	18,7	8,8	11,2	13,6
2019/I	16,7	41,7	13,7	3,0	2,4	7,1
2019/II	15,8	39,8	13,5	3,8	1,5	9,8
2019/III	22,3	35,8	12,4	4,1	2,6	9,3
2019/IV	12,6	40,7	11,1	7,4	3,0	11,9

EK TABLO 2 MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

(%)	Yüksek Kredi Faiz Oranları	Kredi Miktarı Yetersizliği	İşletme Sermaye Yetersizliği	Vergi Düzenlemeleri	Kurdaki Dalgalanmalar	Diğer
2015/I	14,9	22,5	23,7	19,5	-	19,4
2015/II	16,3	20,2	21,8	19,4	-	22,3
2015/III	16,7	20,3	24,5	19,7	-	18,9
2015/IV	16,8	22,1	22,9	19,8	-	18,4
2015/YILLIK	16,2	21,3	23,2	19,6	-	19,7
2016/I	16,8	21,7	22,3	20,6	-	18,6
2016/II	18,3	22,5	22,5	21,6	-	15,2
2016/III	15,4	21,0	24,5	20,7	-	18,4
2016/IV	16,2	20,4	22,3	20,3	-	20,8
2016/YILLIK	16,7	21,4	22,9	20,8	-	18,3
2017/I	16,5	23,5	21,2	21,1	-	17,7
2017/II	16,5	22,3	23,4	19,7	-	18,1
2017/III	15,0	22,6	24,2	19,7	-	18,6
2017/IV	13,8	22,4	20,5	21,4	-	21,9
2017/YILLIK	15,5	22,7	22,3	20,5	-	19,1
2018/I	14,5	21,8	22,6	20,7	-	20,3
2018/II	34,7	4,8	8,1	7,3	36,3	11,0
2018/III	34,4	5,2	6,3	4,2	41,7	8,3
2018/IV	35,7	3,8	8,3	6,4	38,2	7,6
2018/YILLIK	29,8	8,9	11,3	9,7	38,7*	11,8
2019/I	38,7	7,1	7,7	4,2	38,1	4,2
2019/II	40,6	4,5	6,8	7,5	33,1	7,5
2019/III	36,3	5,7	7,8	5,7	36,3	8,3
2019/IV	26,7	6,7	11,1	10,4	35,6	9,6

*Son 3 çeyreğin ortalamasıdır.

Kaynak: EBSO Araştırma

EK TABLO 3 FASON ÜRETİM

DÖNEM	FASON ÜRETİMİN TOPLAM ÜRETİM İÇİNDEKİ PAYI (%)
2014/I	32,43
2014/II	23,60
2014/III	37,08
2014/IV	21,70
2015/I	26,14
2015/II	30,44
2015/III	41,24
2015/IV	43,28
2016/I	30,14
2016/II	51,85
2016/III	34,78
2016/IV	36,49
2017/I	30,25
2017/II	38,12
2017/III	47,17
2017/IV	27,06
2018/I	25,26
2018/II	21,50
2018/III	48,86
2018/IV	37,91
2019/I	36,33
2019/II	40,66
2019/III	41,33
2019/IV	52,40